

—Prou parlar! —ordenà bruscament el comissari.

En Justí anà per respostejar, però Lluïsa li demanà amb una mirada que callés.

El comissari donà una mirada tot al voltant de la sala. Era el moment que en Justí esperava per posar en joc la seva astúcia i veure si podia evitar que Lluïsa i la seva mare haguessin d'anar detingudes, amb la trista probabilitat que fossin empresonades.

Empresa difícil, per no dir impossible, era aquesta. En Justí, però, no desconfiava. Si no hagués estat pel perill d'agreujar la situació de les mateixes que ell volia salvar, hauria estat molt capaç d'abraonar-se contra el comissari i els soldats sense mirar les conseqüències. Calia, però, tenir seny i considerar la impossibilitat de vèncer en una lluita temerària tan desigual i desproporcionada com hauria estat aquesta.

Per això, en un moment en Justí havia concebut un projecte, més que un projecte una provatura, els resultats de la qual eren certament molt problemàtics.

Quan va veure que el comissari començava a mirar a dreta i esquerra com si maliciés que el fugitiu podia estar amagat a la mateixa casa, en Justí es posà a fingir una dissimulada inquietud per tal de fer creure al comissari que no eren desencertades les seves sospites.

—Soldats! —ordenà el comissari—. Registreu minuciosament tota la casa.

En Justí, llavors, amb un posat de persona que té angúnia i no la vol deixar veure, va dir:

—Fareu feina inútil. El senyor de Marival no està amagat ací; ho podeu ben creure.

El comissari va somriure imperceptiblement.

—¿Per on cal començar? —demanà un dels soldats.

—Comenceu per les habitacions del darrere. Que no quedis res per escorcollar.

—¿Voleu que els acompanyi? —demanà en Justí al comissari—. Ells no saben per on cal anar... Jo passaré al davant...

Dient això, en Justí féu unes quantes passes envers la porta per anar a fer el que estava dient, però el comissari l'encalçà i, agafant-lo pel braç, l'obligà a quedar-se.

—¿Tu creus que un comissari de Salut Pública és una criatura sense experiència per consentir que tu passis al davant i puguis avisar el fugitiu en l'amagatall on es trobi?

En Justí va fer veure que es quedava molt contrariat, però en el seu dintre no podia estar ja més satisfet en veure que el comissari donava quasi com a segur que el fugitiu es trobava amagat a la casa.

La senyora de Marival i la seva filla no podien ocultar la seva inquietud i la seva tristesa, en veure que les coses s'anaven complicant i que, ara que ja se sentien tan felices de veure que el senyor de Marival havia recobrat la llibertat, la d'elles estava en seriós perill.

En Justí de tant en tant els adreçava mirades que pretenien ésser encoratjadores, però que no podien aconseguir aquesta finalitat, perquè les pobres dames no veien per cap lloc la manera de salvar aquest perill i sortir de la compromesa situació en què es trobaven.

L'angoixa de la senyora de Marival i de Lluïsa augmentà, i no cal dir si també la d'en Justí, des del moment que la senyora de Marival volgué sortir de la sala per anar a donar ordres a les minyones, i el comissari no li ho permeté.

—Suposo que a casa meva sóc lliure d'anar i venir com em plagui —digué la senyora de Marival.

Però el comissari es situà a la porta de la sala i amb un gest autoritari li respongué:

—Seieu i no us mogueu fins que us ho ordenin.

Llavors en Justí, per tal d'acréixer les sospites que el comissari tenia respecte a la probable ocultació del fugitiu a la casa, s'atansà a la senyora de Marival i li digué vora l'orella:

—No temeu. Déu ens ajudarà. —I, una mica més alt per tal que el comissari el pogués mig sentir, afegí—: No el trobaran, no.

El comissari recollí aquestes quatre paraules tot fent semblant de no sentir-les, i ja començà a somniar en un èxit que li valdria un bon premi, perquè estava quasi segur que aconseguiria capturar el fugitiu a dins mateix de la casa.

Al cap d'una certa estona, els soldats van tornar a la sala.

—I bé, ¿què heu trobat?

—Res, ciutadà comissari —respongueren ells.

—Com s'entén, res! —cridà el comissari—. Això és que no heu cercat prou bé. Em consta que el condemnat Marival es troba amagat en aquesta casa.

En Justí féu un moviment molt ben fingit, que semblava denotar el seu esverament per les paraules que el comissari acabava de pronunciar.

—Us equivoqueu, ciutadà comissari, us equivoqueu —digué en Justí fent veure que li tremolava la veu.

—Cal que torneu a resseguir tota la casa... O, si no, millor serà que hi vagi jo mateix. Soldats, quedeu-vos a vigilar la porta d'aquesta sala; que ningú no en surti ni hi entri per cap motiu.

En Justí tornà a parlar a vora l'orella de Lluïsa.

—No temeu, Lluïsa —li digué en veu mitjanament baixa—. Ja veureu com no el trobarà.

—¿Què estàs parlant, tu? —cridà el comissari, que ja era vora la porta.

—Res, res. No li deia pas res, jo... —féu en Justí fingint que es torbava.

Un dels soldats que havia pogut sentir les seves últimes paraules s'apressà a denunciar-lo:

—Estava dient que no el trobareu.

El comissari tornà a somriure tot adreçant a en Justí una mirada de desafiament.

En aquell moment, però, el comissari s'adonà de la porta que donava a la cambra dels armaris i, tot mostrant-la als soldats, digué d'un aire triomfant:

—Però si us heu oblidat de registrar aquesta habitació! Entreu-hi tot seguit!

Els soldats obeeïren, mentre en Justí, afectant una consternació i un neguit extraordinaris, anava i venia tot adreçant mirades angunioses cap a dins de la cambra.

El comissari, que l'estava observant, ja no tenia cap dubte que el senyor de Marival estava amagat a dintre.

Passaren uns minuts. Els soldats no acabaven d'obrir armaris i buidar-los a baionetades, un darrere de l'altre.

En Justí va simular, llavors, que no podia contenir aquest crit:

—No toqueu l'armari dels vestits!

El comissari, llavors, va fer un salt vers la cambra, tot cridant:

—Al contrari! A registrar la cambra de seguida!

I ell mateix entrà a l'habitació per tal de dirigir les recerques, ben convençut que aquesta vegada caurien damunt del fugitiu.

Per tal que s'ho creguessin més, en Justí tornà a exclamar fingint una viva temença:

—Oh, no! Deixeu estar aquest armari!

Tot seguit, aprofitant que tots tres, així els soldats com el seu superior, es trobaven a dins de la cambra, en Justí tancà ràpidament les portes, donà dues voltes a la clau, posà el baldó de ferro i, girant-se vers la senyora de Marival i Lluïsa, els digué

sense atribolar-se gens, talment com si acabés d'acomplir una acció sense cap transcendència:

—Ja tenim les rates a la ratera. —Al mateix temps, inclinant-se cerimoniosament davant de les dames, afegí—: Missenyores, el cotxe us està esperant. Seguiu-me, si us plau.

I passant al davant de les dames, que, estupefactes, no acabaven de donar-se ben bé compte del que estaven veient, les conduí cap a la porta posterior de la casa

En essent allí, obrí ell mateix la portella, féu pujar les senyores i ell s'enfilà d'un bot al costat del cotxer.

—Apa, Jac, una bona correguda fins a fora muralla, a la vora del Sena; que si ens hi porteu sense entrebanc tindreu un bon premi. —Seguidament, a l'orella, afegí—: La policia ens persegueix. Si no correu i ens arriben a agafar, ens portaran tots a la guillotina, vós el primer.

No cal dir que amb aquestes paraules el cotxer no hagué de menester nous encoratjaments. D'una ferma fuetada posà els dos cavalls al galop, i el carruatge fou arrossegat a una velocitat considerable.

De tant en tant, des de l'alt seient del cotxer que ell ocupava per meitat, en Justí girava el cap endarrere per veure si algú els perseguia. Per fortuna no fou així. Tot al llarg de la seva cursa el cotxe pogué córrer sense que es veiés ningú al seu darrere.

Prou feina tenien el comissari i els seus soldats, a dins de la cambra dels vestits, a cridar i copejar la porta perquè els obrissin; i ja pot comprendre's que, enfeinats com estaven en aquestes ocupacions, i a porta tancada, no hi havia gaire perill que poguessin anar a empaitar els fugitius.

—Maleït minyó! —renegava el comissari tot clavant puntades de peu i cops de talons a les portes—. Ens ha enganyat com si fóssim criatures! Però ja me la pagarà, ja! —I, girant-se als seus

soldats, els escridassà com si ells tinguessin la culpa de tot—: Au, ganduls! Esbotzeu-me aquesta porta!

Els dos soldats les emprengueren llavors a cops de culata, fins que aconseguiren estellar els plafons de les portes, cosa que trigaren una mica a aconseguir, perquè es tractava d'unes portes d'aquelles tan massisses que no cedeixen així com així.

De seguida que el comissari va veure que saltava un tros de fusta, deixant un orifici que li semblà suficient per passar-hi, s'hi introduí tot decidit, afanyós de sortir de la cambra i castigar en Justí com ell entenia que mereixia.

Però, amb la precipitació amb què obrà, l'home no va prendre bé la mida i es trobà que, quan ja havia passat el cap, el cos i els braços, no pogué acabar de passar i es quedà ficat en aquell forat sense poder anar endavant ni endarrere.

—Maleïda sigui la meva sort! —es posà a vociferar el desventurat.

Però ja podia cridar, ja, que res no en trauria. Tànt se valia que cridés, com que maleís, com que pernegés. Oprimat per la cintura, entre bocins de fusta esbotzada, no podia acabar de sortir ni li era possible recular.

Fou necessari, finalment, que els soldats l'estressin cap endins, cosa que no aconseguiren sense estropellar lamentablement la roba del comissari i pessigar-li la pell entre les estelles.

No cal dir que quan els fou possible sortir de la ratera, com havia dit en Justí, els fugitius ja qui sap on devien ésser.

El primer que va fer el comissari en quedar lliure fou resseguir tota la casa per al cas que en Justí i les dames s'haguessin amagat. Però, després d'un registre minuciós, hagué de convenç's que la casa era buida.

Només els criats i el porter eren allí, però tan mal informats o tan ben allixonats per en Justí que no sabien res de res, i només

contestaven amb arronsaments d'espatlles a totes les preguntes que els adreçaven.

El comissari i els soldats no tingueren més remei que tornar-se'n amb la cua entre cames i sense haver pogut esbrinar res del senyor de Marival ni dels que d'una manera tan graciosa havien sabut escapolar-se d'entre les seves mans.

Entretant el cotxe ja era més enllà de les portes de París. En aquell temps no era fàcil sortir de la ciutat sense passaport, però els guàrdies de la porta per on ells van passar no van posar cap obstacle quan van veure que al costat del cotxer hi anava un soldat de la Convenció que, a més a més, lluïa la medalla d'or de guerra.

Obeint les indicacions d'en Justí, el cotxer conduí el carruatge per l'ampla ruta que segueix quasi paral·lela al Sena, tot mantenint constantment els cavalls al trot.

Després d'una hora llarga de córrer sense parar, en Justí va fer girar el cotxe per un camí vorejat de boscos, i, quan va veure un indret a propòsit per deixar allí el carruatge ben ocult a la vista dels que poguessin passar per la carretera, allí va fer-lo parar.

Tot seguit saltà del seu seient i se n'anà a parlar amb les dames, que, malgrat la gran confiança que els mereixia en Justí, no podien deixar de sentir-se ben inquietes.

—¿Què passa, Justí? —li demanà Lluïsa de seguida que va veure'l.

—¿Ens han aconseguit? —preguntà al mateix temps la senyora de Marival.

Aquestes dues preguntes, més que tota altra cosa, deixen comprendre l'estat d'esperit d'aquelles pobres dames.

Des de la sortida de casa seva s'havien estat imaginant constantment que els soldats corrien darrere del cotxe i que no tri-garien a encalçar-lo.